

بَد خدا شناسی

(بخش سوّم)

حسابگری های غلط

در زبان فارسی «حساب» را ؛ شمارش، حدس و گمان و پندار و خیال معنا کرده اند. لغت نامه های عربی به انگلیسی نیز برای واژه حساب این معادلها را برگزیده اند: To think; consider; suppose, imagine, be of opinion

واژه «حساب» (از ریشه حَسَبَ) با مشتقاتش ۱۰۹ بار در قرآن تکرار شده است، پس به دلیل کثرت کاربردش کلمه ای «کلیدی» محسوب می شود که جادارد تامل و تدبر بیشتری در آن بکنیم. از نام های نیکوی الهی، «حسیب» (بسیار حسابگر) و «سریع الحساب» (زود حسابگر) می باشد. «یوم الحساب» (روز حسابرسی) نیز یکی از نام های قیامت است که در آن روز بندگان صالح «اجر بغير حساب» دارند. خداوند حرکت ماه و خورشید را روی حساب قرار داده (الشمس والقمر بحسبان) تا ما نیز در زندگی از حساب و میزان تجاوز نکنیم و در تجارت عدالت را به کار بندیم (الا تطغوا فی المیزان واقیموا الوزن بالقسط و لا تخسروا المیزان).

البته محاسبات مادی ما برای جلب منافع دنیایی، در بیشتر موارد درست در می آید و اگر در بعضی موارد هم به نتیجه مطلوب نمی رسیم، عمدتاً ناشی از ناکافی بودن تلاش های ماست، نه محاسباتمان. اما حساب هایی که برای امور غیر مادی می کنیم، به خصوص داوری های درباره دیگران، آینده نگری ها، حدس زدن ها و گمان هایی که نسبت به امور ذهنی و مجرد داریم، اغلب بر پایه محکم و مطمئن استوار نیستند و تیری است که در تاریکی می اندازیم. موضوع «حسابگری های غلط»! یکی از موارد انحراف از «توحید» و خداپرستی خالص محسوب می شود.

ما درباره پدیده هایی که دور از درک و دانش فعلی بشر می باشد و یا با معیارهای شناخته شده امروزی، به اصطلاح نمی خواند، دچار شگفتی و سردرگمی می شویم و محاسباتمان به بن بست می رسد. خداوند به دلیل «حسیب» و حکیم بودن و بدلیل علیم و خبیر بودنش، حسابی صد در صد دقیق و صحیح دارد، اما محاسبات ما به دلیل اسارتمان در محدوده «زمان و مکان» نسبی، ناقص و نارسا می باشد. قرآن این حقیقت را با جملاتی هشداردهنده و آگاهی بخش به شکل: احسب الناس (آیا مردم چنین حساب می کنند)، احسب الذین کفروا، ام حسبتم، ام تحسب، ام حسبوا و... در ۱۴ قرن پیش مطرح کرده است که ذیلاً به مواردی از آن اشاره می کنیم:

۱- **کوهها از دید ظاهری ما متوقف و ایستا به نظر می‌رسند، درحالی‌که از دید یک فیزیکدان که می‌داند اجسام از اتم تشکیل شده‌اند و فاصله میان الکترون‌های پیرامون و هسته درونی اتم خالی است! نه تنها کوهها، بلکه فلزات بسیار سنگین هم چون توده‌های ابر، توخالی و روان هستند! درواقع فرو کردن میخ در چوب یا چاقو در بدن، تداخل دو توده ابر با تراکم‌های مختلف محسوب می‌شوند!؟**

نمل ۸۸- کوهها رامی بینی و حساب می‌کنی (می‌پنداری) جامد و ساکن هستند، درحالی‌که همچون ابردر حرکت اند! این صنعت خدائی است که هر چیز را استوار ساخته است. بی شک او از تمامی رفتار تان آگاه است

وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً وَهِيَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ صُنِعَ اللَّهُ الَّذِي أَتَقَنَ كُلَّ شَيْءٍ إِنَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ

۲- مثال فوق مربوط به «ماده» و «مکان» بود، در مثالی دیگر **محدودیت محاسبات ما را در مورد «زمان» خواب و بیداری** و به‌طور کلی عمر آدمی نشان می‌دهد؛ خواب سیصد ساله اصحاب کهف در غاری کوهستانی، که در قرآن قصه آن آمده است، از دید تجربی ما نسبت به عمر متوسط بشر و قانون پوسیدگی و استحاله مواد، غیر ممکن به نظر می‌رسد. قرآن همین را نیز نشانه‌ای از محدودیت دید ما نسبت به پدیده زمان می‌شمارد:

کهف ۹- آیا حساب می‌کنی ماجرای اصحاب کهف و رقیم از نشانه‌های عجیب ما هستند!؟
أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ كَانُوا مِنْ آيَاتِنَا عَجَبًا

جالب اینکه هر دو آیه فوق خطاب به پیامبر مکرم است، که آگاه‌ترین انسانها بود، وقتی او محاسباتش در این موارد به بن‌بست می‌رسید، تکلیف بقیه روش است!!

۳- **بی حساب و غیر مسئولانه حرف زدن (سخنان سهل انگارانه در باره آبروی مردم گفتن)**

به حساب اکثر مردم غیبت و افشاگری و با آبروی مردم بازی کردن کاری بی‌اهمیت است و گناهی محسوب نمی‌شود! فکر می‌کنند حرفی زده‌ایم، آدم که نکشته‌ایم!! اما به «حساب» خدا، به حقوق معنوی و آبروی مردم تجاوز کردن کمتر از تجاوز به حقوق مادی آنان نیست، به‌طوری‌که غیبت را تشبیه به خوردن گوشت مرده برادر کرده است! گویی با ترور شخصیت او تغذیه می‌کنیم و خود را بالاتر می‌بریم! (حجرات ۱۲). اما در باره حجاب و قمار و شراب، که برای مردم مهمتر از اخلاق محسوب می‌شوند، در قرآن کیفری دنیایی تعیین

نکرده است! از حساب و درک آثار زهر آگین سخنان سهل انگارانه و غیر مسئولانه در باره مردم غافلند و نمی توانند ابعاد عمیق آنرا در بلند مدت درک کنند، اما خداوند چنین هشدار می دهد.

نور ۱۵ - شما آن (شایعه) را دهان به دهان! دریافت کردید و نا آگاهانه آنرا بازگو کردید و حساب میکنید اهمیتی ندارد! در حالیکه در حساب خدا کاری عظیم است (که با آبروی مردم بازی کنید).
إِذْ تَلَقَوْنَهُ بِالسِّتِّكُمْ وَتَقُولُونَ بِأَفْوَاهِكُمْ مَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّنًا وَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ

نور ۱۱ - کسانی از شما که مرتکب چنان دروغی (در باره ناموس مردم) شدند ، گروه به هم وابسته ای هستند، حساب نکنید کار آنها به ضرر شما تمام شده ، بلکه افشای چنین فرصت طلبانی ، در نهایت به نفع شما میباشد.

إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِّنْكُمْ لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَّكُم بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ

زخرف ۸۰ - آیا حساب میکنند ما سخنان سری و نجواهایشان را نمیشنویم ؟ آری فرشتگان ما در کنارشان (همه چیز را) ثبت میکنند

أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ بَلَىٰ وَرُسُلْنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُبُونَ

۴ - حساب اینکه شهیدان مرده اند

مسئله ساده دیگر، همین اصالت دادن به حیات دنیا و تلاش برای زنده ماندن به هر ذلت و هر قیمت است! فکر می کنیم کسانی که در راه حق کشته شده اند، بدشانسی آورده اند! و خدا چه رحمی کرده به آنها که زنده مانده اند! انگار از بهشت دنیا جدا می شویم!؟

آل عمران ۱۶۹ - مبادا حساب کنی آنهائیکه در راه خدا کشته شده اند مرده اند (جانشان تباه و تلف شده است)، بلکه آنها زنده (در حیات کلی) هستند و نزد پروردگارشان روزی میخورند
وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ

۵ - حساب اینکه باز سازی انسان در آخرت محال است!

با اینکه از عدم بوجود آمده ایم و تکرار چیزی که سابقه داشته و آثاری از آن باقی مانده، ساده تر است، خیلی ها باور ندارند بدنی که پوسیده و جذب خاک شده در آینده مجددا زنده شود:

قیامه ۳ و ۴ - آیا انسان حساب میکند که ما نمیتوانیم استخوانهای پوسیده اش را به هم بیاوریم؟ بلکه ما میتوانیم خطوط سر انگشتانش را نیز عینا بازسازی کنیم.

أَيْحَسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ نَجْمَعَ عِظَامَهُ
بَلَىٰ قَادِرِينَ عَلَىٰ أَنْ نُسَوِّيَ بَنَانَهُ

۶ - تصور اینکه «حساب» و کتابی در کار نیست !!

آیا جای شگفتی ندارد کسی که اشیاء و امور جهان را در نظم و حسابی حیرت آور می بیند، خود یکسره در حساب سود و زیان مادی زندگی است، و دیگران را نیز در اشکال مختلف فردی و اجتماعی در سازمان های سیاسی، علمی، اقتصادی و... تماما قانونمند و «حساب مدار» و مبتنی بر نظم و مقررات می یابد، از نظم به ناظم، از حساب به حسابگر و از قرار و قوانین علمی پی به قانون گذاری که برای دنیا و آخرت ما «حسابی» و مسئولیتی تعیین کرده نبرد؟!

آیات ذیل اشاره به چنین حسابگری های غلط دارد. مخاطب آیات نه «خدانشناسان» بلکه «بد خدانشناسان» معاصر پیامبر اسلام هستند که به صراحت قرآن، خدا را به عنوان خالق و گرداننده جهان باور داشتند، اما تکلیفی برای خود در برابر او قائل نبودند و اولیایی غیر از خدا داشتند! امروزه نیز ایمان به خدا، ولی انکار دین و آیین و کتابی که از ناحیه او آمده، همان حالت را دارد.

مؤمنون ۱۱۵ - آیا حساب میکنید که شما را بیهوده و عبث آفریدیم و بسوی ما باز نمیگردید؟
أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ

قیامه ۳۶ - آیا انسان حساب میکند بحال خود (بی تکلیف و وظیفه) رها خواهد شد؟
أَيْحَسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ سُدًى

جائیه ۲۱ و ۲۲ - آیا کسانی که مرتکب اعمال زشت شدند، حساب میکنند که ما آنها را همطراز کسانی که ایمان آورده و عمل شایسته انجام داده اند قرار میدهیم، بگونه ای که زندگی و مرگشان یکسان باشد؟ عجب حکم ناروایی میکنند! . خداوند آسمانها و زمین را به حق (با هدف) آفریده تا هر کس نتیجه عمل (نیک و بد) خود را، بی هیچ کم و کاستی دریافت کند (آیا نظام مند بودن جهان نشان هدفداری در حیات نیست؟).

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ نَجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاءً مَحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَلِتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ

۷ - به «حساب» خود به بهشت در آمدن!

این شعار را شنیده و بر دیوارهای شهرهای ایران دیده اید که: «بهشت را به بهاء می دهند نه به بهانه!» همه ما با اینکه صدها بار آزموده ایم که: «نابرده رنج، گنج میسر نمی شود!» معلوم نیست چرا درباره گنج ابدی به رنجی رضایت نمی دهیم؟! آن «بهاء» و آن «رنج» را قرآن محصول جهاد (تلاش شدید توام با قبول رنج و سختی) یعنی پذیرش "فتنه" می داند. در زبان عربی، قرار دادن سنگ های قیمتی در کوره آتش، برای ذوب شدن ناخالصی ها و استخراج جواهر را، "فتنه" می نامند، فتنه انسان نیز همین مصاف با سختی های راه ایمان است.

نگاه کنید به نمونه های قرآنی :

عنکبوت ۲ و ۳ - آیا مردم حساب میکنند همینکه گفتند ایمان آوردیم به حال خود رها میشوند و مورد فتنه (آزمایش) قرار نمیگیرند؟ در حالیکه پیشینیان آنها (مؤمنین امت های سابق) را آزمودیم تا خدا راستگویان را از دروغگویان بازشناسد (هویتشان را محقق و معلوم بدارد) .

أَحْسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ

بقره ۲۱۴ - آیا حساب کردید (با ادعای ایمان) به بهشت در می آید؟ اما هنوز مشابه گرفتاری های پیشینیان تا به شما نرسیده است. به آنها سختی و گزند فراوان رسید و آنچه آنان به تزلزل افتادند که حتی رسول و مؤمنین همراه او گفتند پس یاری خدا کی میرسد؟! آگاه باشید که یاری خدا نزدیک است!

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُدْخَلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ مَسَّتْهُمُ الْبَأْسَاءُ وَالضَّرَّاءُ وَرَزُلُوا حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ مَتَى نَصْرُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ نَصْرَ اللَّهِ قَرِيبٌ

توبه ۱۶ - آیا حساب کردید که (بحال خود) وا گذاشته شده اید؟ در حالیکه هنوز خدا از میان شما کسانی که جهاد کنند و غیر از خدا و رسولش همرازی نگیرند را شناخته است (به منصف ظهور نرسانده است) .

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُتْرَكُوا وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَلَمْ يَتَّخِذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَا رَسُولِهِ وَلَا الْمُؤْمِنِينَ وَلِجَهِّ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

آل عمران ۱۴۲ - آیا حساب کردید که داخل بهشت میشوید؟ اما هنوز خدا کسانی از شما را که جهاد و صبر و مقاومت نمایند نشناخته (محقق نساخته) است .

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمَ الصَّابِرِينَ

مائده ۷۱ (در باره بنی اسرائیل) - حساب کردند که فتنه ای (آزمایشی) در کار نیست ، در نتیجه چنین گمانی، از شناخت مسئولیت ها کور و کر شدند .

وَحَسِبُوا أَلَّا تَكُونَ فِتنَةً فَعَمُوا وَصَمُوا ثُمَّ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ ثُمَّ عَمُوا وَصَمُوا كَثِيرٌ مِنْهُمْ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ

۸ - تصور این که خدا از اعمال ما غافل است!؟

بسیاری از مردم از سلطه و سوار بودن ستمگران بر کرده ملت ها و سرکوبشان دچار شک و تردید و یاس و نومیدی می شوند و می پندارند گویی خدا از تاخت و تاز ظالمان و توطئه و تهدیدشان علیه پیامبران بی خبر یا بی تفاوت و ناتوان از مواخذه و مجازات آنهاست.

در این زمینه نیز به وفور هدایت های قرآنی راهنماست:

ابراهیم ۴۲ - هرگز حساب نکن خدا از اعمال ستمگران غافل است (دلیل این مهلت) جز این نیست تا کیفر آنها را تا روزی که چشمها در آن خیره خواهد ماند به تاخیر می اندازیم .

وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ

ابراهیم ۴۷ - هرگز حساب نکن خدا با رسولانش خلف وعده (در یاری رسانی) میکند ، خداوند بی تردید فرادست و دفع کننده (ظالمان) است.

فَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ مُخْلِيفَ وَعْدِهِ رُسُلَهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ

آل عمران ۱۷۸ - و انکار و رزان حساب نکنند این مهلتی را که بآنها میدهیم به نفعشان است ! نتیجه این مهلت (و میدان دادن) افزوده شدن بار گناه آنان است که سرانجام عذابی ذلت بار دامنگیرشان میشود .

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّنا نُمَلِي لَهُمْ خَيْرٌ لِّأَنفُسِهِمْ إِنَّمَا نُمَلِي لَهُمْ لِيَزِدُوا إِثْمًا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ

نور ۵۷ - انکارورزان حساب نکنند خدا را در زمین (از اجرای مشیت اش) به عجز می آورند ! (با چنین عملکردی) جایگاهشان جهنم است که بد سرانجامی است .

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمُ النَّارُ وَلِبِئْسَ الْمَصِيرُ

عنکبوت ۴ - آنهائیکه تبه کاری میکنند ، آیا حساب میکنند از حوزه قدرت ما جسته اند ؟! اشتباه فکر میکنند

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ أَنْ يَسْبِقُونَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ

کهف ۱۰۲ - انکارورزان حساب نکنند اگر برخی از بندگان مرا به ولایت میگیرند (مانعی ندارد ! در نظام و سیستم ما) جهنم نتیجه عمل و سرنوشت آنان است .

أَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ يَتَّخِذُوا عِبَادِي مِنْ دُونِي أَوْلِيَاءَ إِنَّا أَعْتَدْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ نُزُلًا

انفال ۵۹ - انکارورزان حساب نکنند از ما جلو میزنند ! آنها نمیتوانند ما (نظامات جهان) را به عجز در آورند (خستی کنند) .

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَبَقُوا إِنَّهُمْ لَا يُعْجِزُونَ

اعراف ۳۰ - آنها شیطان صفتان را در دنیا بجای خدا کارساز امور خود گرفتند و پیش خود حساب میکنند که مسلما راه درستی هم می پیمایند .

إِنَّهُمْ اتَّخَذُوا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَيَحْسَبُونَ أَنََّّهُمْ مُّهْتَدُونَ

فرقان ۴۳ و ۴۴ - آیا به آنکه (خودپرستانه) هوای نفسش را معبود خود گرفته توجه کرده ای ؟ آیا تو میتوانی موکل (مشکل گشای) او باشی ؟ آیا حساب میکنی بیشتر آنها می شنوند یا عقلشان را بکار می اندازند ؟ آنها بسان دامها (فاقد تفکر و تعقل) هستند، بلکه گمگشته تر از آنها !!

أَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا

أَمْ تَحْسَبُ أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا

۹ - حساب کردن روی دشمنان راه حق (مرعوب قدرت های باطل شدن)

حشر ۱۴ (درباره برخی قبائل یهودی زمان پیامبر اسلام) - ... تو آنها را متشکل و متحد حساب میکنی در حالیکه دل‌هایشان (آراء و تمایلاتشان) پراکنده است . زیرا مردمانی هستند که عقلشان را بکار نمیگیرند (کنترل خود ندارند).

... تَحْسَبُهُمْ جَمِيعًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّى ذَلِكِ بَانَ لَهُمْ قَوْمٌ لَّا يَعْقِلُونَ

۱۰ - حسابگری های آدمی در امور مالی (سعادت را در داشتن دانستن !)

مؤمنون ۵۵ - مردم حساب میکنند ثروت و قدرتی (پسرانی) که بآنها امداد میکنیم (دلیل رضایت ما از آنهاست) و در خیرات بر آنها شتاب کرده ایم ؟ چنین نیست ، حکمت این آزمایش را درست درک نمیکنند .

أَيَحْسَبُونَ أَنَّمَا نُمِدُّهُمْ بِهِ مِنْ مَّالٍ وَبَيْنَ نُسَارِعُ لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ بَل لَّا يَشْعُرُونَ

۱۱ - خرج کردن های اسرافی!

بلد ۵- آیا انسان حساب میکند هیچکس بر او قدرت (حسابرسی) ندارد ؟ ! (متکبرانه و بی خیال) میگوید: مال انبوهی را (به دلخواه و مسرفانه) خرج کردم ! آیا حساب میکند هیچ کس (در نظام هستی) او را نمی بیند !؟

أَيَحْسَبُ أَنْ لَنْ يَقْدِرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ يَقُولُ أَهْلَكَتُ مَالًا لُبَدًا أَيَحْسَبُ أَنْ لَمْ يَرَهُ أَحَدٌ

۱۲ - اتکاء ابدی به مال

همزه ۱ تا ۳ - وای بر هر عیب جوی سرزنشگر ، آنکه مالی انباشته و به شمارش آن دلمشغول است . آیا حساب میکند که مالش او را جاودان میسازد ؟

وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ

آل عمران ۱۸۰- کسانی که از (بخشیدن) آنچه خداوند روزیشان ساخته است (به محرومان) بخل میورزند ،

هرگز حساب نکنند (که این ثروت اندوزی) بنفع آنان است ..
وَلَا يَحْسِبَنَّ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ هُوَ خَيْرًا لَّهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ ...

۱۳ - حسابگری های خود پسندانه (خود باوری کاذب ، از خود راضی بودن ها)

کھف ۱۰۳ و ۱۰۴ - بگو آیا میخواهید شما را به زیانکارترین مردم از نظر دستاورد اعمال آگاه کنم ؟ آنها کسانی هستند که تلاششان در دنیا بباد رفته است با اینحال حساب میکنند بهترین زرنگی ها را هم میکنند .

قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا الَّذِينَ ضَلَّ سَعِيَّهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا

زخرف ۳۷ - آنها مردم را از راه حق باز میدارند با اینحال حساب میکنند حتما کارشان درست است .
وَأِنَّهُمْ لَيَصُدُّونَهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُّهْتَدُونَ

آل عمران ۱۸۸ (در باره برخی علمای متکبر یهود) آنها که از اعمال (به ظاهر دینی) خود سرمست غرورند و بخاطر آنچه هرگز نکرده اند دوست دارند یکسره مورد ستایش مردم قرار گیرند ، هرگز حساب نکن این ظاهر سازی های سطحی دستگیره نجاتی از عذاب برای آنان باشد ، بلکه عذاب دردناکی خواهند داشت .
لَا تَحْسِبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا آتَوْا وَيَجِبُونَ أَنْ يُحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا فَلَا تَحْسِبَنَّهُمْ بِمَفَازَةٍ مِنَ الْعَذَابِ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

۱۴ - حسابگری های منافقین

نفاق دو روئی و ماسک فریب به چهره زدن و زیر چتر عقاید و آرمان های مردم پنهان شدن است برای همرنگی فرصت طلبانه با جماعت . نفاق مرض و بیماری مهلکی است که از جمله در ارتباط با بد خداشناسی میتوان به آیات ذیل استناد کرد:

محمد ۲۹ - آیا آنها که در دلشان مرض (نفاق و دوروئی) است ، حساب میکنند خدا هرگز کینه هاشان (علیه مؤمنین) را آشکار نخواهد کرد ؟

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ أَنْ لَنْ يُخْرِجَ اللَّهُ أَضْغَانَهُمْ

مجادله ۱۶ تا ۱۸ - آنها تعهدات دینی خود (التزام زبانی به دین) را سپری قرار داده اند تا در پناه آن مؤمنین را

از حق بازدارند ... ثروت و قدرتشان بی نیازشان نخواهد کرد ... روزی که بر انگیزته میشوند، همانطور که برای شما سوگند (دروغین) میخورند ، برای خدا نیز سوگند خواهند خورد و پیش خود حساب میکنند بر چیزی (پایه محکمی استوار) هستند ، بدانید که اینها همان دروغ پردازانند .

اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ فَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ
لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ
يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيَحْلِفُونَ لَهُ كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَىٰ شَيْءٍ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْكَاذِبُونَ